

totiž 19. června 1920 nevýhodně zpeněžili šek, dostavše zaň vzhledem k mezitím pokleslému kursu dolaru místo 65.500 Kč pouze 55.630 Kč, jde dle § 1311 obč. zák. na jejich vrub, stejně jako by jen jim bylo prospělo, kdyby kurs dolaru byl stoupl a oni výplatou šeku byli získali. K důsledku posléze naznačenému poukázal již soud odvolací, a dovolatelé ani se nepokusili vyvrátiti tento poukaz jako nesprávný. Tvrdí ovšem v dovolacím spise, že bylo prokázáno, že se žalovaní beze vztahu ke kursu zavázali, honorovati šek penízem 65.000 Kč, ale proti tomu stačí připomenouti, že odvolací soud vzal na základě výsledků jednání a provedených dukazů za prokázáno, že tvrzená úmluva se nestala.

Čís. 1854.

Ustanovení smlouvy St. Germainské nevztahují se na poměr Československa k Polsku.

(Rozh. ze dne 19. září 1922, Rv I 480/22.)

Žalobě tuzemské banky proti polskému příslušníku o zaplacení zápůjčky v Kč oba nižší soudy vyhověly, odvolací soud z těchto důvodů: Odvolatel spatřuje zmatečnost rozsudku v tom, že prvý soud rozhodl o věci na pořad práva nepatřící, poněvadž dle článku 248 mírové smlouvy St. Germainské bylo stanoveno, že měna a kurs k vyrovnaní pohledávek mezi Československou republikou a Polskem budou stanoveny reparační komisí, pokud by se interesované vlády nedorozuměly vzájemně o tom již dříve. Odvolatel však přehlíží, že se v tomto případě nejedná o vyrovnaní dluhu, úroků nebo jistiny, splatných před válkou nebo za války a jichž vyrovnaní bylo úplně nebo částečně odloženo následkem válečného stavu, jaké má na mysli ustanovení § 248 citované smlouvy St. Germainské. Není tedy důvodu, by pohledávka, o níž jde, pořadem práva vymáhána nebyla. Ostatně i kdyby tvrzení žalované bylo správným, nevylučovala by okolnost ta pořad práva. Není tedy odvolání v tomto směru opodstatněno a bylo zamítnuto. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje pak žalovaná strana v tom, že byla odsouzena k placení v československých korunách. Avšak žalobkyně domáhá se zaplacení zažalované pohledávky v místě v Praze u hlavní její pokladny a to po rozumu ustanovení odstavce 6 dlužního úpisu z 9. června 1892, dle něhož veškeré platy z důvodu této zápůjčky mají se konati u hlavní pokladny banky v Praze. Je-li tomu tak, pak dle ustanovení § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. závazky, znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny v oblasti Československého státu, platí se v korunách československých. Toto ustanovení jest jen opakováním zásady vytčené v čl. 336 obch. zák., pokud se týče § 905 a 1420 obč. zák., podle nichž co do měny rozhodným jest v pochybnosti, t. j. není-li ničeho jiného dojednáno neb určeno podstatou obchodu, splnění závazku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

První otázka točí se o ustanovení čl. 248 lit. d) odst. 4 mírové smlouvy Saint Germainské, dle něhož pokud jde o Polsko, a stát náš, budou měna

a kurs, v kterých mají vyrovnány býti dluhy, v článku tom zmíněné, ustanoveny komisí reparační v části VIII., t. j. v čl. 275 (4) uvedené. Z toho žalovaná vyvozuje, že úprava měny a kursu i v tomto případě možná jest jen reparační komisí a věc nenáleží tedy na pořad práva, a uplatňuje proto zmatečnost. Odvolací soud míní, že ono ustanovení vztahuje se jen na dluhy v témže článku pod 1. až 4. výtčené, t. j. takové, které před válkou nebo za války dospěly a jejich vymáhání bylo přerušeno následkem válečného stavu nebo vyplácej zastaveno po dobu války. Dovolatelka vyvrací to tím, že válečný stav dle ustanovení samé mírové smlouvy trval až do doby, kdy smlouva působnosti nabyla, což se stalo dne 16. července 1920, kdežto zažalovaná pohledávka stala se splatnou bezesporně dne 1. července 1919, tedy ještě za doby válečného stavu, a dále, že se předpoklady č. 1 až 4 článku toho na sporný předpis vůbec nevztahují. Předem dlužno podotknouti, že smlouva nabývá dle svých závěrečných předpisů působnosti pro každou mocnost dnem, kdy byla složena její ratifikace, že však Polsko není uvedeno ve vyhlášení smlouvy dne 31. prosince 1921 ve sbírce zák. o nař. uveřejněném (Strana 2297) mezi mocnostmi, jež ratifikace již složily, a ani později vyhláška o tom se nestala, tak že otázka působnosti smlouvy pro Polsko není zřejma. Ale nehledě k tomu, nelze souhlasiti s hořejšími výklady mírové smlouvy, jež přehlíží její základní obsah a smysl. Smlouva dle úvodu svého uzavřena byla mezi čelnými mocnostmi a mocnostmi s nimi spojenými a sdruženými, mezi nimiž jmenovány také Polsko a náš stát, se strany jedné a Rakouskem se strany druhé, při čemž se Rakousko pokládá za dědice býv. mocnářství Rakousko-Uherského co se týče válečného nepřátelství, jako se zaň v Trianonské smlouvě pokládá Maďarsko. To jsou tedy smluvní strany a stojí oproti sobě jako na př. Anglie – Rakousko, Francie – Rakousko, tak také Polsko – Rakousko, Československo – Rakousko, naopak ale jako ne Anglie – Francie, tak také ne Polsko – Československo. To je z úvodních projevů úplně jasné a smluvní tento duch ovládá všecek obsah aktu. Proto je to smlouva mírová, že jí nepřátelství má býti uklizeno, a smluvníky jsou tedy jen posavadní nepřátelé. Mluví-li se tedy v čl. 248 o dluzích příslušníků jedné ze smluvních mocností příslušníkům mocnosti protivené (*Puissance adverse*, *Opposing Power*) – nikoli »druhé« – tedy se musí mysliti na tuto opozici, a proto také článek ten mluví dále o výtěžku likvidací »nepřátelských« majetku a práv, a v odst. lit. e) udává, čeho bude třeba, aby článek ten mezi tou kterou mocností spojenou a sdruženou s jedné a Rakouskem s druhé strany platnosti nabyl: nestačí ratifikace sama, nýbrž třeba ještě notifikace její Rakousku. Rovněž tak § 1 přílohy k provedení toho článku praví, že každá ze smluvních stran, již tedy s druhé strany je pouze Rakousko, zřídí po této notifikaci úřad verifikační a kompenzační pro placení a vymáhání nepřátelských dluhů. Ve shora citovaném ustanovení sporného článku o Polsku a Československu nejsou tedy tyto dva státy jmenovány proti sobě v opozici, tak aby se tu mohly mysliti dluhy mezi jejich vzájemnými příslušníky, o jaký i v tomto sporu jde, nýbrž jsou uvedeny vedle sebe jako státy nově utvořené, jež neměly dříve vlastní měny, a tedy jako dvě ze spojených a sdružených mocností, jež jsou v stejném poměru od druhých odlišné, ale v opozici k nim oběma myslí se opět

jen Rakousko, jak také zcela jasně dokazuje odvolání na část VIII. a její reparační komisi, do níž jednoho člena jmenuje vláda Rakouská a jednoho druhá súčastněná vláda, a která tedy bude jak pro Polsko — Rakousko, tak pro Československo — Rakousko jiná, ale pro Polsko — Československo vůbec inaugurována není. S tím vším souhlasí i článek 271 (srov. čl. 263). Konečně s tím souhlasí i naše zákonodárství. V poměru k Rakousku byly spory valutové přerušeny již nařízením vládním ze dne 21. dubna 1921, čís. 173 sb. z. a n., a nyní pokročilo se zákony a nařízeními, níže citovanými, ještě dále. Tu sluší především podotknouti, že náš stát ač mu lze učiniti opatření i v poměru svém ku státům jiným, než k Rakousku, neboť to mu mírové smlouvy nezabraňují, a zaisté že se to v měnových věcech odporučuje, ačkoli to k úspěchu předpokládá dohodu s tím kterým cizím státem, tedy úmluvu. Tak rámcový zákon ze dne 30. června 1922, čís. 207 sb. z. a n., nařizuje, že vyrovnání pohledávek a závazků, vzniklých v korunách rak.-uh., mezi věřiteli nebo dlužníky našimi a cizími (vůbec), vyhrazeno jest zvláštnímu ústavu, jehož působnost určí vláda (§ 1), při čemž vláda zmocněna je, naříditi soupis pohledávek a závazků těch, jakož i přerušení sporu a exekuce i pro ně (§ 6). Soupis však příkázán byl vládním nařízením ze dne 7. srpna 1922, čís. 265 sb. z. a n., posud jen v poměru k Rakousku, z ustanovení o zmocnění vlády, naříditi přerušení sporu, pak plyne jasně, že dokud přerušení to nařízeno není — a ono v poměru k Polsku není — nemůže býti řeči o vyloučení pořádku práva. Nař. vl. ze dne 7. srpna 1922, čís. 264 sb. z. a n., sice zřídilo řečený ústav, tak zv. sčítovací, ale vymezení jeho působnosti teprve jen slíbilo, až podle úmluv s těmi kterými cizími státy, od nichž úprava závisí. Zákonem ze dne 30. června 1922, čís. 208 sb. z. a n., zmocněna byla vláda upravit nároky a závazky zdejších příslušníků vůči cizincům, sepsané dle zákona ze dne 17. února 1922, čís. 79 sb. z. a n., jenž však se nástupnických států a rak.-uh. měny netýče a na náš případ tedy vůbec nevztahuje. Tím jest první otázka objasněna a vyřízena. Co se týče otázky měny, odkázal vrchní soud správně na § 6 zák. ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n., jenž tu doslova dopadá, aniž třeba ztrácti dalších slov.

Čís. 1855.

Právo bydlení, jež bylo propůjčeno ženě svobodné (samostatně žijící), nevztahuje se na jejího napotomního manžela (jeho rodinu).

(Rozh. ze dne 19. září 1922, Rv I 975/22.)

Žalobkyně, postupujíc žalovaným nemovitost, vymínila si služebnost bytu. V době uzavření smlouvy byla žalobkyně vdaná, ale žila od muže odloučeně. Po smrti manžela provdala se znovu a zamýšlela přijati nového manžela i s jeho dětmi a nábytkem do svého bytu. Ježto žalovaní to nechtěli připustiti, domáhala se žalobou uznání, že jí právo k tomu přísluší. Oba nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Žalobkyni přísluší jako výměnek právo užívati světnici. Pro jejího dřívějšího manžela, s kterým nežila ve společné domá-